

NOVELA OBČANSKÉHO SOUDNÍHO ŘÁDU V NÁVAZNOSTI NA NOVÝ OBČANSKÝ ZÁKONÍK - ŘÍZENÍ O ŽALOBÁCH Z RUŠENÉ DRŽBY

MARTINA ŠULÁKOVÁ

Právnická fakulta, Masarykova univerzita, Česká republika

Abstract in original language

Příspěvek se zabývá navrhovanou novelou občanského soudního řádu, konkrétně nově upraveným řízením o žalobách z rušené držby. Cílem práce bylo přiblížit procesní úpravu ochrany držby v návaznosti na novou hmotněprávní úpravu, porovnat ji s dřívějšími procesními úpravami, tj. návrhem o. s. ř. z roku 1937 a civilním řádem soudním ve znění z roku 1927, a upozornit na klady a úskalí navrhované procesní úpravy.

Key words in original language

ochrana držby, občanský soudní řád, nový občanský zákoník, civilní řád soudní, žaloba z rušené držby, předběžné opatření, prekluze, promlčení, námitky

Abstract

This paper deals with the proposed amendment to the Civil Procedure Code, namely the newly adapted controls the actions of trespass. The aim was to bring the procedural rules governing the protection of tenure in relation to the new substantive rules, compare it with the previous process modifications, ie the design of the CPC in 1937 and civil court order, as amended in 1927, and to highlight the advantages and drawbacks of the proposed procedural regulations.

Key words

protection of tenure, the Civil Procedure Code, the new Civil Code, civil court order, an action of trespass, interim relief, foreclosure, forfeiture, objections

1. ÚVOD

Novela občanského soudního řádu (dále též "o. s. ř.") by měla sloužit k tomu, aby ustanovení nového občanského zákoníku (dále též "NOZ") byla v praxi bez problémů realizovatelná. Novela o. s. ř. a dokonce vytvoření nového procesního předpisu o zvláštních řízeních by však, v jejich navrhované podobě, aplikaci nového občanského zákoníku příliš neusnadnilo.

Změny občanského soudního řádu lze rozdělit do tří novelizačních okruhů¹. První z nich se týká terminologických změn, jež jsou vedeny snahou o jednotnost pojmů užívaných občanským zákoníkem a občanským soudním řádem. Do o. s. ř. se proto promítají pojmy jako právní osobnost (způsobilost mít práva a povinnosti), svéprávnost (způsobilost k právním úkonům), právní jednání (právní úkon), nemovité věci ("nemovitosti"), dluh (závazek), a další. Nahrazení starých pojmů novými bohužel v některých případech neodpovídá obsahovým změnám, které nový občanský zákoník zavádí, a to zejména pokud jde o vymezení pojmu věci v právním slova smyslu. Druhou oblastí je snaha o vyčlenění všech nesporných řízení a řízení ve věcech rodinných do nového samostatného zákona o zvláštních řízeních. Tato zásadní změna dle mého názoru s přijetím nového občanského zákoníku přímo nesouvisí, neboť dočasně bylo možné novelizovat stávající ustanovení o. s. ř. Vytvoření samostatného procesního předpisu o nesporných řízeních a případně o věcech rodinných by si zasloužilo daleko větší časový prostor a všeobecnou odbornou diskusi. Třetí oblastí je nová procesní úprava institutů, které doznaly v novém občanském zákoníku podstatných změn nebo jsou upraveny zcela nově. Věcné změny lze nalézt jak v nalézacím řízení (zakotvení podpůrných opatření, svěrenského fondu, institutu odkazovníka či žalob z rušené držby), tak v řízení vykonávacím (postižení majetku ve společném jmění manželů a dávek ze zaopatřovacích smluv, prodej rodinného závodu, či změna prodeje movitých věcí). Tyto změny jsou co do aplikace nových ustanovení občanského zákoníku nejdůležitější, proto pojednám alespoň stručně o řízení o žalobách z rušené držby, jež bude nově upraveno v ustanoveních §§ 176 až 182 o. s. ř.

2. HMOTNĚPRÁVNÍ OCHRANA DRŽBY

Nový občanský zákoník v obecné části již neupravuje ochranu před zřejmým zásahem do pokojeného stavu jako tomu bylo ve stávajícím ustanovení § 5 obč. zák., ale vrací se k hmotněprávní úpravě obecného zákoníku občanského (dále též "o. z. o.") a ochranu "pokojně" držby upravuje v ustanoveních §§ 1003 až 1008 NOZ. Tím zřejmě bude odstraněna řada sporných otázek a částečně i kritika, jež doprovázela právní úpravu ochrany pokojného stavu. V současném obč. zák. není přesně definováno co to je pokojný stav, ochrana je svěřena obecním úřadům, není stanovena žádná lhůta, v níž by měla být ochrana poskytnuta, a chybí jasná procesní úprava, což vyvolává řadu otázek, např. zda se jedná o sporné řízení podle § 141 správního řádu², jaký má být postup správního úřadu při poskytování ochrany, zda lze

¹ Blíže viz. Důvodová zpráva k navrhované novele občanského soudního řádu.

² Vedral, J. Je řízení podle § 5 ObčZ sporným řízením podle § 141 SpŘ? Právní rozhledy. 2007. č. 21. s. 785 a násl.

využít institutu předběžného opatření³, a jaký je vztah § 5 obč. zák. k jiným právním normám⁴, a zda praktická nepoužitelnost ochrany pokojného stavu nevede k tendenci řešit řadu sporů svémocí či v režimu trestního práva⁵.

Obecný zákoník občanský upravoval ochranu držby v ustanoveních §§ 339 až 348 a k ochraně držby poskytoval dva druhy žalob⁶. Jako právní prostředek při rušení jakékoliv držby, při ohrožení držby stavbou nové budovy či díla nebo bouráním staré stavby či díla, nebo při ohrožení stavbou, která hrozí zřícením, sloužila tzv. žaloba pro rušení držby, která měla charakter spíše žaloby negatorní, a v klasickém římském právu sloužila i proti imisím. Jako prostředek k uchování držby sloužila při hrozícím nebezpečí nutná obrana (v případě, že by soudcovská pomoc přišla příliš pozdě) nebo žaloba pro vypuzení z držby směřující proti nepravému držiteli. Žaloba pro vypuzení z držby měla naopak charakter spíše žaloby vindikační. Kromě toho upravoval o. z. o. i možnost svěření věci do opatrování soudu nebo třetí osoby v případě byla-li pravost držby pochybná nebo žádalo-li několik osob současně o vydání věci.

Nový občanský zákoník do jisté míry přejímá úpravu o. z. o. V ustanovení § 1003 je upravena obecná ochrana při rušení jakékoliv držby, § 1004 a 1005 upravuje preventivní ochranu držby v případě provádění nebo odstraňování stavby, včetně možnosti vydání předběžného opatření, a proti svémocnému odnětí a vypuzení z držby se lze bránit buď nutnou obranu, tj. svépomocí defenzivní⁷, nebo žalobou pro vypuzení z držby podle § 1007 NOZ. Ustanovení § 1008 NOZ s názvem "prekluzivní lhůty" pak stanoví lhůty pro možné uplatnění práva u soudu.

Vysvětlení nejasností nové hmotněprávní úpravy ochrany držby by vydalo na samostatnou kapitolu, a jistě se tomu budou věnovat autoři povolanější. Já se zaměřím pouze na ty konkrétní otázky, které jsou podstatné pro procesní úpravu ochrany držby.

³ Wagnerová, P. Úskalí správního řízení podle § 5 Občanského zákona. Správní právo. 2005. č. 2. s. 81-93.

⁴ Pěnkavová, J., Morávek, L. Ještě jednou k skalím správního řízení podle § 5 občanského zákoníku. Správní právo. 2005. č. 6. s. 345-351.

⁵ Nykodým, J. Ochrana pokojného stavu, Právní fórum. 2005. č. 4. s. 126-130.

⁶ Srov. - Sedláček, J., Rouček, F. a kol. Komentář k čsl. obecnému občanskému zákoníku a občanské právo na Slovensku a v Podkarpatské Rusi. Praha 1935, díl II., s. 142-143.

⁷ Srov. Pulkrábek, Z. Svépomoc v soukromém právu, Právní rozhledy. 2001, č. 7. s. 303 a násl.

3. ŘÍZENÍ O ŽALOBÁCH Z RUŠENÉ DRŽBY

Řízení o žalobách z rušené držby nahradilo v systematice o. s. ř. prostor vzniklý po vypuštění zvláštních řízení, a je tedy upraveno v §§ 176 až 182 o. s. ř. Obdobně jako v případě hmotněprávní úpravy ochrany držby je třeba hledat výklad těchto ustanovení v civilním řádu soudním č. 113/1895 Sb. nebo ještě lépe ve vládním návrhu občanského soudního řádu z roku 1937 (dále též "dřívější procesní předpisy"). Účelem žaloby z rušené držby je ochrana faktického stavu, a směřuje vůči jakékoliv jeho svémocné změně. V důsledku toho se soud v řízení omezí na zjištění poslední držby a jejího svémocného rušení (§ 179 odst. 1 věta první o. s. ř.).

Objektem žaloby je porušení držby svémocným jednáním, žalobce tedy musí prokázat, že v okamžiku porušení držbu měl, nemusí však prokazovat jak dlouho ji měl. Tím se, mimo jiné, odlišuje ochrana poslední držby od ochrany pokojného stavu, neboť pokojný stav musel po nějakou dobu fakticky existovat, aniž by někomu vadil nebo aniž by ho někdo svým svémocným jednáním narušil. Úskalím ochrany pokojného stavu byla otázka, jak dlouho musí takový faktický stav trvat, aby ho bylo možno považovat za pokojný, a zároveň jak zamezit tomu, aby se rušitel sám nedomáhal ochrany svým svémocným jednáním nově vzniklého "pokojného" stavu. K odstranění těchto nedostatků slouží v nové hmotněprávní úpravě ochrany držby dva instituty, a to stanovení "prekluzivních" lhůt pro uplatnění práva u soudu, a možnost uplatnění námitky nepravé držby nebo námitky vypuzení z držby.

3.1 "PREKLUZIVNÍ" LHŮTY

Ustanovení § 1008 stanoví: "Soud zamítne žalobu na ochranu nebo na uchování držby, pokud bude žaloba podána po uplynutí šesti týdnů ode dne, kdy se žalobce dozvěděl o svém právu i o osobě, která držbu ohrožuje nebo ruší, nejdéle však do jednoho roku ode dne, kdy žalobce mohl své právo uplatnit poprvé. K námitce vypuzení z držby soud nepřihlédne, pokud ji žalovaný uplatní po uplynutí lhůt stanovených v odstavci 1." K citovanému ustanovení si dovoluji připojit menší kritiku. Měl-li zákonodárce v úmyslu stanovit hmotněprávní prekluzivní lhůtu, pak mělo dané ustanovení znít v souladu s § 654 NOZ tak, že neuplatní-li držitel právo na ochranu nebo na uchování držby u soudu ve lhůtě šesti týdnů (...), jeho právo zanikne. Zamítnutí žaloby je procesním důsledkem patřícím do o. s. ř. Jednoroční lhůta pak má charakter spíše objektivní promlčecí lhůty, která by měla být formulována tak, že právo na ochranu či uchování držby se promlčí ve lhůtě jednoho roku ode dne, kdy došlo k svémocnému rušení držby. Ustanovení § 1008 NOZ je tedy zřejmě kombinací prekluzivní a promlčecí lhůty, obdobné právní úpravě o. z. o.⁸ Otázkou je, zda takováto kombinace lhůt je vhodná a nebylo by lepší upravit obě lhůty jako promlčecí nebo upravit pouze lhůtu

⁸ Blíže viz. Sedláček, J., Rouček, F. a kol. 1935 op. cit., s. 145-146.

prekluzivní. Domnívám se, že výsledný stav ustanovení § 1008 NOZ je rovněž kombinací úpravy o. z. o., která platila v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, a slovenského práva. Civilní řád soudní upravoval v § 454 třicetidenní prekluzivní lhůtu pro podání žaloby k soudu, zatímco slovenské právo stanovilo, že jestli osoba, které byla odňata držba věci, nemůže a nebo nechce si svémocí vzít věc zpět, může do jednoho roku od odnětí věci žádat u okresního soudu "sumárne späťuvedenie v držbu (sumárnu reozíciu)". Pokud si držitel vzal do jednoho roku svémocí věc zpět, nemohl se dřívější porušitel domáhat žalobou u soudu ochrany držby, naopak pokud držitel neuplatnil své právo ve lhůtě jednoho roku, mohl se i "nezákonný" držitel domáhat ochrany držby, a původní držitel mohl držbu získat zpět jen "sporem o právo"⁹. Tato úprava nachází odraz i ve znění § 1006 NOZ, neboť ze zařazení nutné obrany pod úpravu uchování držby vyplývá, že i pro nutnou obranu se uplatní lhůty stanovené v § 1008 NOZ.

Zavedení "prekluzivní" lhůty do řízení o ochraně z rušené držby je lepší, než ponechání ochrany držby bez lhůty, k smysluplné aplikaci § 1008 NOZ však bude třeba řádného výkladu.

3.2 NÁMITKY ŽALOVANÉHO

Ustanovení § 179 o. s. ř. v odst. 2 stanoví: "Soud nepřihlédne k námitkám o právu k držbě a o povaze držby. Uplatnění námitky žalovaného, že žalobce proti žalovanému získal nepravou držbu nebo ho z držby vypudil, tím není dotčeno." Obdobně byl upraven předmět projednání věci v § 463 vládního návrhu zákona z roku 1937¹⁰ jakož i v § 457 civilního řádu soudního. Subjektivní právo držitelovo, nazývané právo držby (ius possessionis), které má jen držitel, je třeba odlišovat od práva k držbě (ius possidendi), tj. právo být držitelem, které může mít držitel nebo jiná osoba (např. právo k držbě vlastnického práva má jen vlastník, ať je či není držitelem), jakož i od práva na držbu.¹¹ Žalovanému tedy v zásadě přísluší tři druhy námitek: 1. námitka nedostatku podmínek žaloby, tj. že buď na straně žalobcově nebyla držba, nebo na straně žalovaného nebylo svémocné jednání; 2. námitka nepravé držby¹² nebo vypuzení z držby, ta však podle hmotného práva náleží pouze tomu, komu nepravý držitel držbu odňal nebo koho z držby vypudil (§ 1007 NOZ), vůči ostatním

⁹ Blíže viz. Sedláček, J., Rouček, F. a kol. 1935 op. cit. s. 158 a násl.

¹⁰ § 463 odst. 1: "Projednání se omezí na objasnění a důkaz skutečného stavu poslední držby a nastalého rušení; kromě námitky, že žalobce proti straně žalované získal držbu nepravou nebo že ji z držby vypudil, jsou vyloučeny všechny výklady o právu k držbě, o titulu, o bezelstnosti nebo obmyslnosti držby, nebo o eventuálních nárocích na náhradu."

¹¹ Srov. Sedláček, J., Rouček, F. a kol. 1935 op. cit., s. 141.

¹² Nepravá držba je a contrario upravena v § 993 NOZ a jedná se o tradiční odnětí držby vi, clam nebo precario.

osobám je nepravý držitel chráněn; a 3. námitka prekluze, respektive promlčení.

3.3 KRITICKÉ ZHODNOCENÍ NAVRHOVANÉ ÚPRAVY O. S. Ř.

Navrhovaná procesní úprava ochrany držby se inspirovala vládním návrhem občanského soudního řádu z roku 1937. Přestože byl zachován počet ustanovení, tj. sedm paragrafů, jejich obsah byl poměrně zestručněn a byla vynechána ustanovení, která se naopak zdála být užitečná a vhodná.

Procesní úprava žaloby z rušené držby výslovně nestanoví, čeho se žalobce může domáhat¹³, neboť znění § 176 o. s. ř. pouze definicí v kruhu říká, že ustanovení pro řízení o žalobách z rušené držby se použijí, je-li z žaloby zřejmé, že se žalobce domáhá ochrany rušené držby. Z ustanovení § 1003 NOZ však jasně vyplývá, že žalobce se může domáhat, aby se rušitel rušení zdržel a vše uvedl v předešlý stav, nebo podle § 1007 NOZ aby se zdržel dalšího vypuzení a obnovil původní stav. Z negativního výčtu předmětu projednávání věci (§ 180 o. s. ř.) se dále podává, že žalobce se v tomto řízení nemůže domáhat náhrady újmy vzniklé rušením držby.

Dřívější procesní předpisy rovněž stanovily, aby žaloby písemně podané byly zevně označeny jako žaloby z rušené držby či na ochranu držby, pravděpodobně proto, aby předmět řízení byl od počátku zřejmý a soud se nemusel příliš zabývat otázkou, zda se žalobce ve skutečnosti nedomáhá ochrany vlastnického práva nebo potrestání rušitele za spáchání přestupku a podobně.

Úprava o. s. ř. upravuje navíc místní příslušnost soudu, neupravuje však jako zákon z roku 1937 otázku prozatímních či předběžných opatření.

Jako problematický se jeví zejména § 178 o. s. ř. a jeho vazba na § 179 odst. 1 větu druhou. Ustanovení § 178 odst. 1 o. s. ř. upravuje speciální urychlené řízení pro případ ohrožování držby stavbou tak, že soud návrhu žalobce bez slyšení žalovaného do 15 dnů od zahájení řízení vyhoví. Ustanovení § 179 o. s. ř. upravuje obecně žaloby z rušené držby, v odst. 1 větě druhé však výslovně odkazuje na znění § 178 odst. 1 o. s. ř., přestože obě řízení se v mnohém liší.

Ustanovení § 1004 NOZ předpokládá preventivní ochranu držby nemovité věci ve dvou případech. Za prvé, je-li držitel ohrožován prováděním nebo odstraňováním stavby, a za druhé může-li se z důvodu provádění nebo odstraňování stavby důvodně obávat imisí. Tato ochrana držby je speciální z toho důvodu, že samotné ohrožení je "porušením" držby, tudíž přestává platit v okamžiku, kdy ke skutečnému porušení držby již dojde. Proto je kladen velký důraz na rychlé vyřízení věci. Občanský soudní řád ponechává preventivní

¹³ Na rozdíl od § 460 návrhu o. s. ř. z roku 1937

ochranu před imisemi stranou¹⁴ a věnuje se pouze urychlenému vyřízení věci v případě ohrožení držby prováděním nebo odstraňováním stavby. Úprava ustanovení § 178 v odst. 1 o. s. ř. zřejmě předpokládá, že tu nejsou pochybnosti o skutkovém stavu věci, a tudíž lze žalobci vyhovět. Odstavec druhý naopak připouští, že ne vždy bude možné žalobci bez slyšení žalovaného vyhovět, a v takovém případě je soud povinen nejpozději ve lhůtě 15 dnů od zahájení řízení nařídít jednání. Tak tomu bude zejména tehdy, jestliže je třeba zkoumat, zda se stavebník proti držiteli nezajistil cestou práva, nebo jestliže je třeba ověřit účast žalobce ve správním řízení. Hmotné právo pamatuje na to, že podmínkou provádění či odstraňování stavby je úřední povolení. Nepostupuje-li stavebník v souladu se stavebními předpisy, tj. nepožádal-li o povolení stavby, vystavuje se nebezpečí žaloby z rušené držby jeho souseda či jiné osoby. Postupuje-li v souladu se stavebními předpisy, má držitel možnost uplatnit svoje námitky ve správním řízení a neučiní-li tak, žaloba na ochranu rušené držby mu nepřísluší, respektive byla by zamítnuta.

Nedostatek navrhované úpravy o. s. ř. tkví v tom, že žádným způsobem neupravuje předběžné opatření, které výslovně předpokládá § 1004 odst. 2 NOZ. Z hmotněprávní úpravy plyne, že předběžné opatření lze vydat jak na návrh žalobce, tak z moci úřední. Návrh o. s. ř. z roku 1937 prozatímní opatření výslovně upravoval, a to nejen ve vztahu k ohrožení držby stavbou¹⁵ (obdobně též § 458 c. ř. s.). V případě ohrožení držby stavbou mohl žalobce předběžné opatření navrhnout přímo v žalobě na základě § 456 c. ř. s. (soudce nařídí "čeho třeba"), nebo samostatně za splnění podmínek obecného prozatímního opatření podle § 379 a násl. exekučního řádu. Podle § 458 c. ř. s. pak mohl soudce nařídít prozatímní opatření sám z moci úřední¹⁶. Provedení prozatímního opatření mohl soudce učinit závislým na složení jistoty, a jistotu bylo možno uložit podle volného uvážení soudu. Výkon opatření však nemohl být zahájen před tím, než byla jistota soudně složena. Proti prozatímnímu opatření byla přípustná stížnost, která se však projednala až společně se stížností proti konečnému usnesení¹⁷.

¹⁴ Ochrana před imisemi byla tradičně upravena v rámci ochrany vlastnického práva, např. civilní řád soudní znal žalobu pro imise a prohloubení pozemku. srov. Pužman, J. Žaloby a žalobní petitie: systém. Praha : Knihovna v Úvalech, 1933. s. 347-350.

¹⁵ Srov. znění § 464: "Soudce může za jednání naříditi některé nebo několik prozatímních opatření, připuštěných v zákoně o řízení exekučním, pokud se toho jeví potřeba, aby bylo odvráceno naléhavé nebezpečí poškození, aby byly odvráceny násilnosti, nebo aby byla zamezena nenabytná škoda. Vydání takového opatření může býti učiněno závislým na složení přiměřené jistoty."

¹⁶ Pužman, J. 1933 op. cit., s. 68 - 69. Autor v této souvislosti uvádí, že v Německu nahrazují prozatímní opatření celou instituci sporů pro rušenou držbu.

¹⁷ Srov. komentář k § 458 c. ř. s.

Vyplývá z ustanovení § 179 odst. 1 věty druhé o. s. ř., že i při ochraně jakékoliv držby by soud mohl žalobci vyhovět bez slyšení žalovaného? Předchozí právní úpravy stanovily, že při stanovení roků a lhůt má být pečlivě dbáno naléhavosti věci, a že tedy může být jednáno v též den, kdy žaloba byla podána, popřípadě na místě samém, a že nelze přerušit jednání soudem pro podezření z trestného činu, jehož vyšetření a odsouzení bude mít, jak lze předvídati, rozhodný vliv na řešení sporu¹⁸. V žádném případě však nestanovily, že by bylo možno žalobci vyhovět bez slyšení žalovaného, neboť zde se již nejedná o ohrožení držby, ale o stav, kdy k rušení držby došlo, a je třeba se vypořádat se všemi možnými námitkami žalovaného. Ustanovení § 179 o. s. ř. by proto bylo možné vyložit i tak, že se vztahuje pouze k otázce nařízení jednání, a tudíž by bylo možné rozhodnout jen na základě písemných podkladů v případě, že žalobce v žalobě prokáže držbu věci či práva v okamžiku jeho rušení, dokáže jednání, které se navenek jeví jako rušení držby nebo jako vypuzení z držby, a zároveň se žalovaný nebude žádnou z možných námitek účinně bránit.

Dřívější procesní úpravy rovněž stanovily, že vedení důkazu výsledkem stran je vyloučeno, naopak návrh nové úpravy o. s. ř. stanoví, že soud vyslechne na jednání přítomné účastníky. Zákaz důkazu výsledkem stran vedl žalobce k tomu, aby v žalobě označil za pasivně legitimované všechny osoby, které se při rušení účinně zúčastnily na straně rušitelově, a tudíž nemohly svědčit v rušitelům prospěch. Tím byl zároveň účinně zjištěn okruh pasivně legitimovaných osob¹⁹.

V dalším se již jednotlivé úpravy v zásadě shodují. Soud rozhoduje usnesením, neboť se nejedná o právní posouzení věci, ale toliko o zjištění skutečného stavu poslední držby a jejího svémocného rušení. Dočasné upravení skutečné držby však nebrání tomu, aby byl v budoucnosti veden spor o vlastnické právo a nároky s tím související. Proti rozhodnutí je přípustný řádný opravný prostředek, nikoliv však opravné prostředky mimořádné.

4. ZÁVĚR

Procesní úprava řízení o žalobě z rušené držby určitě není dokonalá. To jak se s ní soudy vypořádají však do značné míry ovlivní i realizaci ochrany držby v praxi a doufejme, že se z ní nestanou jen mrtvá ustanovení občanského soudního řádu. Jelikož dosud rozhodovaly o ochraně pokojného stavu, který se přece jen současné úpravě ochrany držby v něčem podobá, správní orgány, a to jen sporadicky, budou si

¹⁸ Srov. § 461 návrhu o. s. ř. roku 1937 a § 455 c. ř. s.

¹⁹ Pužman, J. 1933 op. cit., s. 342. Žalován mohl být zástupce rušitele, též právnické osoby, zejména obce a stát, pokud se usnesly na něčem, co porušuje pokojnou držbu, jakož i starosta obce vadné usnesení provádějící. Rušení se však nemohly dopustit úřady jednající mocí svého správního oprávnění.

muset soudy zavést svoji rozhodovací praxi aniž by se mohly opřít o dřívější zkušenosti. Může to být obtížný úkol již proto, že nový občanský zákoník zavádí zcela novou podrobnou hmotněprávní úpravu držby včetně její ochrany, která sama o sobě vyvolává výkladové problémy.

Za pozitivní změnu považuji to, že o ochraně držby budou rozhodovat civilní soudy a nikoliv správní orgány, které nemohly plnit svoji funkci tak, jak bylo původně zamýšleno²⁰. Vzhledem k zájmu na rychlé ochraně skutečné držby lze uvítat i zavedení prekluzivní, resp. promlčecí lhůty, byť se domnívám, že by mohla být upravena lépe co do svého charakteru i trvání. Mám za to, že pro účastníky řízení jsou srozumitelnější lhůty denní či měsíční, nikoliv týdenní. Pravděpodobně by dostačovala lhůta třicetidenní, zvláště má-li soud jednat ve lhůtě patnáctidenní. Zavedení tak krátké lhůty pro rozhodnutí soudu nebo pro nařízení jednání považuji za přísné, zvláště za situace zcela nové hmotněprávní úpravy. Zavedení lhůty může naplnit svůj účel rychlého jednání ve věci, otázkou je, kolik věcí bude možno rozhodnout ve lhůtě 15 dnů, a zda soudy nebudou nuceny zbytečně nařizovat jednání, byť by o věci rozhodly jen na základě písemných podkladů, avšak po řádném prostudování, případně po jejich doplnění. Ani od žalobců nelze zpočátku očekávat zcela bezchybná podání²¹. Pozitivem procesní úpravy je rovněž možnost žalovaného uplatnit námitku nepravé držby a námitku vypuzení z držby proti nepravému držiteli.

Nedostatky procesní úpravy tkví v její nejasnosti a rozporuplnosti, které bude třeba výkladem překlenout. Zásadní obsahový nedostatek procesních ustanovení však spatřuji v opomenutí úpravy předběžných opatření.

Navrhovaná novela občanského soudního řádu je prozatím ve fázi projednávání, proto nezbyvá než vyčkat na její konečnou podobu a doufat, že se některé nedostatky podaří odstranit.

Literature:

- Důvodová zpráva k navrhované novele občanského soudního řádu [online]. Ministerstvo spravedlnosti [cit. 10. 11.2012]. Dostupné z: <http://portal.justice.cz/Justice2/MS/ms.aspx?j=33&o=23&k=4978&d=324960>
- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

²⁰ Nykodým, J. Ochrana pokojného stavu, Právní fórum. 2005. č. 4. s. 127: "Posun pravomocí ze soudů na orgány státní správy vedl v konečných důsledcích k tomu, že ochrana pokojného stavu se stala v podstatě mrtvým institutem, a to platí dosud."

²¹ Stručné vzory dřívějších žalob pro rušenou držbu lze nalézt v publikaci Pužman, J. 1933 op. cit., s. 344 - 347.

- Veselý, V., Kavalír, J., Pivoňková, M. Obecný zákoník občanský a souvislé zákony : (podle stavu ke dni 1. února 1947). Praha : Právnické knihkupectví a nakladatelství V. Linhart, 1947. 863 s.
- Hora, V. Civilní řád soudní a jurisdikční norma s dodatky. Praha : Československý Kompas, 1934. 1238 s.
- Senát národního shromáždění R. Čs. r. 1937, vládní návrh občanského soudního řádu, tisk 431. [online]. Senát Parlamentu České republiky [cit. 10. 11.2012]. Dostupné z: http://www.senat.cz/informace/z_historie/tisky/4vo/tisky/T0431_15.htm.
- Nykodým, J. Ochrana pokojného stavu, Právní fórum. 2005. č. 4. s. 126-130.
- Pěnkavová, J., Morávek, L. Ještě jednou k úskalím správního řízení podle § 5 občanského zákoníku. Správní právo. 2005. č. 6. s. 345-351.
- Pulkrábek, Z. Svépomoc v soukromém právu, Právní rozhledy. 2001, č. 7. s. 303 a násl. In Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 9. 11. 2012]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz/>
- Pužman, J. Žaloby a žalobní petity: systém. Praha : Knihtiskárna v Úvalech, 1933. 476 s.
- Richter, J. Ochrana pokojného stavu. Právní rádce. 1995. č. 6. s. 9.
- Sedláček, J., Rouček, F. a kol. Komentář k čsl. obecnému občanskému zákoníku a občanské právo na Slovensku a v Podkarpatské Rusi. Díl 2, (§ 285-530). Praha : Právnické knihkupectví a nakladatelství V. Linhart, 1935. 970 s.
- Spáčil, J. Držba v návrhu nového občanského zákoníku. Právní rozhledy, 2011. č. 13. s. 479 a násl. In Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 9. 11. 2012]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz/>
- Spáčil, J. Ochrana vlastnictví a držby v občanském zákoníku. 2. doplněné vydání. Praha : C. H. Beck, 2005. 265 s. ISBN 80-7179-385-X
- Vedral, J. Je řízení podle § 5 ObčZ sporným řízením podle § 141 SpŘ? Právní rozhledy. 2007. č. 21. s. 785 a násl. In Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 9. 11. 2012]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz/>
- Wagnerová, P. Úskalí správního řízení podle § 5 Občanského zákona. Správní právo. 2005. č. 2. s. 81-93.

Contact – email

mar.sulakova@gmail.com